Gjelder eiendom
1840/76/1

Multiconsult

Vår ref.	Deres ref.	Vår dato	Vår saksbehandler
21/6589- 4		24.09.2021	Fredrik Rendall Berg 947 87 912, frb@statskog.no

Innspill fra Statskog SF på varsel om igangsetting av detaljreguleringsplan i Saltdal kommune - Gjerde fra Sørelva brøytestasjon til Lønsdal stasjon

Statskog viser til varsel om oppstart av detaljregulering datert 27.08.2021.

Statskog har følgende innspill til varselet.

1. Arealbruk
Det er forespeilet at deler av det planlagte gjerdet ønskes montert utenfor Bane NORs grunneiendom og da i tilfelle på Statskog SFs grunneiendom innen planavgrensningen.

Statskog SF krever at berørt areal på Statskog SFs eiendom, det som gjerdes inn mot jernbanen, erverves av Bane NOR fra Statskog SF.

2. Krysningsmuligheter på strekningen
Planforslaget denne saken handler om må sees i sammenheng med de totale sluttproduktet det er en del av. Det vises her til sak om viltgjerde på strekningen Kjemåga-Russånes påbegynt i 2019, Kjemåga-Lønsdal i 2016 og Semska-Sørelva i 2011.
Fra før av har Nordlandsbanens strekning over Saltfjellet delt fjellpartiet i to, men i praksis betyr ikke dette at Jernbanen har fungert som en fysisk avsperring. Derimot har utstrakt bygging av viltgjerder de siste årene langs strekningen Semska-Russånes gjort at dette er realiteten.
Statskog SF har i tidligere saker om viltgjerder langs strekningen Semska-Russånes påpekt at bygging viltgjerder har negativ påvirkning på områder langs strekningen som friluftsområde da inngjerding av banen hindrer krysning.

Hvis det ikke er tilstrekkelig mange sikre krysningspunkt av jernbanen, vil dette forringe områdets verdi som blant annet frilufts-, jakt- og fiskeområde.
Statskog har i tidligere saker om viltgjerder langs strekningen Semska-Russånes påpekt at mangel på sikre krysninger har negativ påvirkning på områder langs strekningen som friluftsområde da inngjerding av banen hindrer krysning. Dette argumentet har Bane NOR avvist med å henvise til jernbanelovens § 9 om forbud av krysning av spor. Bane NOR har også brukt argument som ressursmangel på hvorfor det ikke planlegges/etableres flere krysningspunkter.
Statskog SF mener Bane NOR må ta hensyn til den reelle situasjonen og ikke bare vise til lovens bestemmelser. Med økt bruk og ferdsel av et område vil det være folk som forsøker å krysse jernbanesporet, derfor bør man benytte muligheten i dette prosjektet til å etablere *sikre* krysningspunkter på strekningen.

Statskog SF vil trekke fram at den aktuelle strekningen i dette planforslaget, Sørelva-Lønsdal, har en høyere konsentrert bebyggelse slik som hytter, høyfjellshotell, parkeringsplasser og lignende infrastruktur som bidrar til at strekningen har et høyere antall brukere enn øvrige strekninger som er inngjerdet mellom Semska-Russånes de senere årene. Det er også planlagt flere parkeringsplasser langs ny trasé for E6 langs den samme strekningen som vil øke antall brukere av området.

Statskog SF krever at dette hensyntas i planarbeidet og at det opparbeides sikre krysningspunkter som kan tjene områdets hytteeiere og andre brukere. Sikre krysningspunkter bør planlegges og opparbeides i tilknytning til nåværende og fremtidig planlagte parkeringsplasser og krysningspunkt tilknyttet Europavei 6 i området slik at man effektivt kan kanalisere persontrafikk i området til sikre krysningspunkt på jernbanen. Det vises her til reguleringsplan «E6 Sørelva-Viskis» med ikrafttredelsesdato 18.06.2020.

3. Konsekvenser for vilt

3.1 Konsekvenser for rype

Viser til «Oppstart regulering viltgjerde Sørelva-Lønsdal» (September 2021) samt konsekvensutredning naturmangfold gjort for: «*Vilt- og reingjerde på strekningen Kjemåga – Russånes tunnel*» i 2019. Dette tiltaket, som etter det vi erfarer er likt i utforming som aktuelt tiltak på strekningen Sørelva-Lønsdal (og ikke minst Kjemåga-Lønsdal i 2016 og Semska-Sørelva i 2011), ble i 2019 vurdert som «noe forringende» ovenfor hønsefugl (Norconsult, 2019). Statskog mener at med nåværende plan og situasjon og eventuelt sammenhengende gjerde fra Semska til Russånes, vil sammenlagt tiltak være i det minste fortsatt «noe forringet» og trolig verre, ovenfor spesielt lirype. Grunnlaget er flerdelt.

3.1.1 Habitategnethetsmodell for lirype - Basert på data fra linjetakseringer på Statskogs eiendommer (2017).

- Modellen bruker sammenhengen mellom lirypeobservasjoner og habitat bestående av Vegetasjonstype (16 kategorier), avvik i høydemeter fra tregrensen, eksposisjon og helningsgrad samt annengradsfunksjon for helning. Prediksjoner fra modellen ble kategorisert til seks kategorier fra 1 - uegnet til 6 - godt egnet habitat for lirype (NINA, 2017).

Av modellen for aktuelt område i denne saken ser kartet for egnethet slik ut (bilde):
Strekningen med gjerde har altså egnet lirype areal på mer eller mindre hele strekket, spesielt fra øst. Med dette vil altså strekningen fra Semska til nord for Kjemåga (statsgrunn) som i underkant av 25km (ekskludert tunneler) være potensielle påflyvnings-steder for lirype.

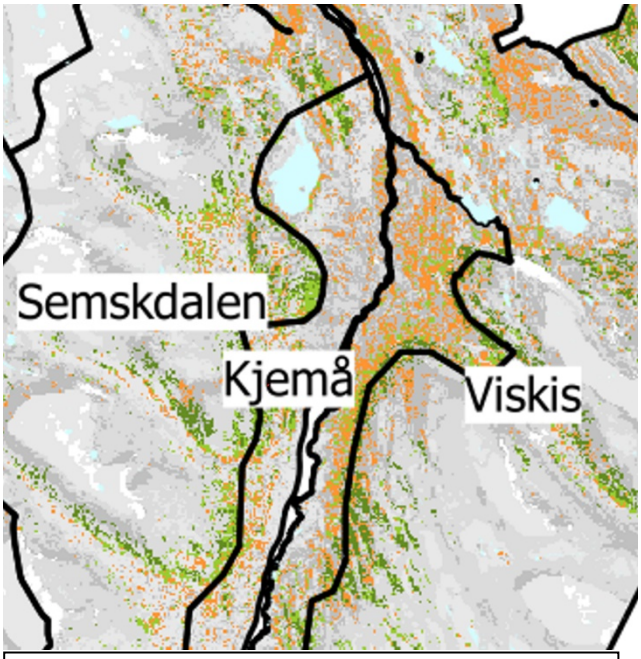

Habitategnethetskart, NINA, 2017.

3.1.2 Gjerder og dødelighet for rype

- av Kjetil Bevangers «*004 Fagrapport, Reingjerder som dødelighetsfaktor for fugl i Finnmark, NINA 1995*» kommer det fram at det drepes minimum 2 ryper per km reingjerde (per år) som var 100-250cm høyt. Dette mener Statskog at er det absolutt minimum for denne sakens tilfelle da gjerdet er fast 250cm høyt og på begge sider av togbanen, altså i teorien dobbelt så stor sjanse for rypa å fly i et gjerde og dø. På bakgrunn av dette vil det være naturlig å tro at absolutt minimum 50, men antakeligvis rundt 100 ryper vil

dø per år av påflyvning på grunn av det eventuelle komplette strekket med viltgjerde fra Semska til Russånes.

I tillegg må man også se hvordan denne dødeligheten kommer i tillegg til annen dødelighet. Det aktuelle strekket i denne saken omkranses av 2 jaktfelt som årlig har over 1000 jaktdager med en avskytning på godt over 100 liryper i året. Jaktuttak per nå er godt under terskelen av det den estimerte bestanden tåler (15% av estimert bestand) før hekkebestanden neste år påvirkes negativt. Men med en årlig dødelig på rundt 100 ekstra ryper grunnet gjerdet vil det nærme seg betraktelig 15% terskelen i bestanden på stedet, spesielt på dårlige produksjonsår for lirypa. En annen viktig faktor er at dette gjerdet trolig kan stå for en betydelig dødelighet i sårbarhetstiden for rypene, altså hekketid på våren, ruge – og kylling periode utover sommeren før jaktstart. Til slutt er det også verdt å nevne at dette gjerdet også antakeligvis vil kunne drepe en del fjellryper vinterstid grunnet egnet vinterhabitat for denne arten stedvis i området.

Av undersøkelser NINA gjorde i 2015 for effekter av gjerdet mellom Semska og Sørelva ble det konkludert: «*Biologisk mangfold i området ble kun målt gjennom fugler. Det er relativt høyt mangfold av fugler i naturtypene og høyderegionene i området. Det ble imidlertid ikke funnet mange kolliderte fugler utenom lirype. Registrerte kollisjoner av lirype lå mellom 10-14, fra siste året. Dette er såpass høye tall at avbøtende tiltak bør vurderes.*»
Statskog vurderer at dette fortsatt er høyaktuelt, og vurderer at avbøtende tiltak definitivt må gjennomføres dersom spesielt lirypeaspektet skal bli ivaretatt ifra Semska til Russånes.

Jonas K G Hagen, Jakt- og fiskekonsulent, Region Nordland

Referanser:
Norconsult. 2019. *Vilt- og reingjerde på strekningen Kjemåga - Russånes tunnel*. Konsekvensutredning Naturmangfold.
NINA. 2017. Habitategnethetsmodell for lirype - Basert på data fra linjetakseringer på Statskogs eiendommer.
NINA. 2015. Notat. Undersøkelse a effekter av gjerde langs jernbanelinja på Saltfjellet.
NINA. 1995. Fagrapport. Reingjerder som dødelighetsfaktor for fugl i Finnmark.

3.2 Hjortevilt
Av konsekvensutredning naturmangfold gjort for: «Vilt- og reingjerde på strekningen Kjemåga – Russånes tunnel» (Norconsult, 2019) framkommer vurderingen til Norconsult som tiltaket i forhold til elg som forbedret/stor forbedring. Sett ut ifra dødelighet støtter Statskog dette da det på strekningen Kjemåga-Russånes alene ble påkjørt 62 elg mellom 2010-2019. På en annen side vil trekkveier for elg og annet vilt bli endret da det vil være et strekke på ca. 25km med mer eller mindre sammenhengende gjerde med en eventuell oppføring av gjerde mellom Sørelva og Lønsdal. Statskog har og leier ut elgjakt på strekningen og ser det som nødvendig å ha sikre krysningssteder for jakt og andre friluftsrelaterte aktiviteter. Det vil også trolig være behov for bygging av vilt under- og/eller overganger som et avbøtende tiltak for den lange avstengte strekningen.

Med hilsen

Fredrik Rendall Berg
eiendomskonsulent

Dette dokumentet er elektronisk signert

Vedlegg: 0

Kopi til:

Tore Bjørnstad